

Kontrola radiofonii i telewizji

WIEDZA W PIGUŁCE

Główną zasadą w radiu, telewizji i w internecie jest wolność słowa. Treści w internecie nie są kontrolowane, ale radio i telewizja mają określone zadania i obowiązki. Opisuje je ustawa o radiofonii i telewizji. Nie wolno nadawać audycji sprzecznych z polskim prawem, moralnością i dobrem społecznym, czy nieszanujących przekonań religijnych obiorców. Na straży wolności słowa w radiu i telewizji, prawa do informacji oraz interesów odbiorców stoi Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji (KRRiT). To ona sprawdza, czy nadawcy wypełniają swoje obowiązki.

Większość audycji powinna być wyprodukowana w Polsce i w innych krajach Unii Europejskiej. Wszystkie audycje powinny być kwalifikowane ze względu na wiek — w prawym górnym rogu musi znajdować się odpowiedni znak. Zielony informuje o tym, że audycję mogą oglądać osoby w każdym wieku, żółty — od 12. roku życia, czerwony — od 18. roku życia. 10% audycji powinno być dostępne dla niepełnosprawnych, czyli zawierać tłumaczenie na język migowy, napisy lub audiodeskrypcję. Nie wolono przerywać reklamami audycji dla dzieci czy serwisów informacyjnych. Nie można też reklamować papierosów, alkoholu, narkotyków lub leków na receptę.

Dodatkowo media publiczne realizują tzw. misję. Są zobowiązane odpowiadać na potrzeby całego społeczeństwa. Udostępniają programy edukacyjne dla Polaków zamieszkałych za granicą, audycje wyborcze czy oświatowe. W zamian za to otrzymują pieniądze pochodzące z abonamentu radiowo-telewizyjnego i nie mogą przerywać swoich audycji reklamami.

Jeśli uważasz, że jakaś audycja narusza prawa człowieka (np. obraża pewne grupy społeczne) lub nadawca nie spełnia swoich obowiązków, możesz napisać skargę do Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji. Nadawcy mają obowiązek przechowywać wszystkie audycje przez 28 dni od daty emisji (tzw. materiały poemisyjne). Dzięki temu można zbadać to, czy naruszone zostało prawo. Kiedy skarga jest zasadna, a nadawca nie zaniecha działania, może zapłacić karę. Pieniądze te trafiają do budżetu państwa.

POMYŚL NA LEKCJĘ

Czy w radiu i telewizji można nadawać, co się chce? Wszystkie media mają określone w ustawie o radiofonii i telewizji obowiązki, a media publiczne oprócz nich dodatkowe, wynikające z misji, którą pełnią. Funkcjonowanie radio i telewizji kontroluje Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, która monitoruje nadawane audycje i reaguje na skargi słuchaczy i widzów.

Cele operacyjne

Uczestnicy i uczestniczki:

- wiedzą o istnieniu KRRiT i znają jej rolę;
- potrafią wskazać, w jaki sposób media publiczne realizują swoje obowiązki;
- potrafią podać przykłady związane z obowiązkami mediów;
- wiedzą, że media publiczne mają dodatkowe obowiązki;
- wiedzą o obowiązku przechowywania materiałów poemisyjnych przez nadawców.

Przebieg zajęć

1.

Czas: 5 min
Forma: rozmowa

Zadaj grupie pytanie, czy w telewizji i radiu można nadawać wszystko? Czy można nadawać co się tylko chce? Pytania które możesz jeszcze zadać:

- Czy słyszeliście o przypadkach nałożenia kar na telewizję lub radio? Z jakich powodów takie kary mogą być nakładane?
- Jakie programy nie mogą być nadawane w ciągu dnia?
- Czy znacie filmy, które emitowane są tylko w wieczornych godzinach? Z jakiego powodu?
- Kto kontroluje funkcjonowanie mediów?
- Czy znacie skrót KRRiT?

Jeśli grupa nie zna tego skrótu, rozwiń go. Możesz napisać go na tablicy.

2.

Czas: 20 min
Forma: praca w grupach, prezentacja, rozmowa
Pomoce: kartki, długopisy, wydrukowane **karty pracy „Media publiczne”** i **„Wszystkie media”**

Podziel uczestników i uczestniczki na grupy po 5–6 osób, tak żeby była parzysta ilość grup. Połowie grup rozdaj **kartę pracy „Media publiczne”**, a połowie **kartę pracy „Wszystkie media”**. Poproś grupy o zapoznanie się z instrukcjami i wykonanie zadań. Połącz grupy w pary, tak żeby grupy, które pracowały z **kartą pracy „Media publiczne”** były w parze z grupą, która pracowała z **kartą pracy „Wszystkie media”**. Poproś, żeby każda grupa zaprezentowała wyniki swojej pracy drugiej grupie. Teraz wspólnie podsumujcie obowiązki mediów i mediów publicznych. Poproś uczestników i uczestniczki o wymienienie przykładów, do czego zobowiązuje media ustawa o radiofonii i telewizji. Podsumuj, zwracając uwagę, że wszystkie media mają określone obowiązki, a media publiczne poza nimi mają dodatkowe, wynikające z ich misji.

3.

Czas: 20 min
Forma: praca w grupach, gra, prezentacja
Pomoce: wydrukowana i pocięta **karta pracy „Kontrola mediów”**, kartki A4, długopisy

Podziel uczestniczki i uczestników na 7 grup. Każdej grupie daj jedną instrukcję z **karty pracy „Kontrola mediów”**. Poproś grupy o zapoznanie się z instrukcjami i wykonanie zadań. Poproś grupy o prezentację, jakie były ich zadania w grze. Zapytaj grupy, w jaki sposób KRRiT może dokonywać analizy treści audycji albo reagować na skargi widzów? Wspomnij o obowiązku przechowywania materiałów poemisyjnych przez radia i telewizję.

Pytania, które możesz zadać, podsumowując grę:

- Jakie obowiązki miała KRRiT?
- Jaką rolę pełniła KRRiT?
- W jaki sposób KRRiT reagowała na naruszenia wykryte w wyniku analizy treści audycji?
- Jakie różne sposoby dyscyplinowania mediów stosowała?

Ewaluacja

Czy po przeprowadzonych zajęciach uczestnicy i uczestniczki:

- wiedzą o istnieniu KRRiT i znają jej rolę?
- potrafią wskazać, w jaki sposób media publiczne realizują swoje obowiązki?
- potrafią podać przykłady związane z obowiązkami mediów?
- wiedzą, że media publiczne mają dodatkowe obowiązki?
- wiedzą o obowiązku przechowywania materiałów poemisyjnych przez nadawców?

Opcje dodatkowe

Ćwiczenie 1 możesz rozwinąć dodatkowymi informacjami o KRRiT.

- na podstawie „Wiedzy w pigułce” zrób krótką prezentację o roli i zadaniach KRRiT lub
- podziel uczestników i uczestniczki na grupy 2-osobowe. Każdej grupie daj wydrukowaną „Wiedzę w pigułce”. Poproś grupy o przeczytanie karty i zapamiętanie jak największej ilości informacji. Zbierz wszystkie karty. Zapytaj wszystkich, co zapamiętali. Pojawiające się odpowiedzi zapisuj na tablicy. Podsumuj, zwracając uwagę na zadania KRRiT.

Ćwiczenie 2 możesz wzbogacić o wykorzystanie dodatkowych pomocy. Przynieś albo poproś uczestników i uczestniczki, żeby przynieśli na zajęcia programy telewizyjne i radiowe w wersji papierowej. Poproś grupy o skorzystanie z programów w trakcie znajdowania przykładów.

Ćwiczenie 2 możesz rozpocząć rozmową o mediach publicznych i prywatnych. Zapytaj grupę, jakie znają media publiczne (telewizja i radio), a jakie prywatne. Wymieńcie poszczególne programy.

MATERIAŁY

Karta pracy „Media publiczne”

Karta pracy „Wszystkie media”

karta pracy „Kontrola mediów”

ZADANIA SPRAWDZAJĄCE

Zadanie 1.

Uporządkuj reakcje KRRiT na naruszenie przepisów od najłagodniejszej do najsurowszej.

- nakazanie zaprzestania naruszania przepisów [rozwiązanie: 2]
- wezwanie do zaprzestania naruszania przepisów [rozwiązanie: 1]
- kara finansowa za naruszanie przepisów [rozwiązanie: 3]

Zadanie 2.

Oznacz, które obowiązki dotyczą mediów publicznych, a które wszystkich mediów.

Kategorie:

- wszystkie media
- media publiczne

Elementy do przyporządkowania:

- odróżniać wyrażnie reklamy od materiału redakcyjnego [rozwiązanie: wszystkie-media]
- służyć umacnianiu rodzin [rozwiązanie: Mediapubliczne]
- nie przerywać reklamami audycji dla dzieci [rozwiązanie: wszystkie-media]
- służyć zwalczaniu patologii [rozwiązanie: Mediapubliczne]
- oznaczać audycje dla poszczególnych grup wiekowych odpowiednimi symbolami graficznymi [rozwiązanie: wszystkie-media]
- nie mogą nadawać audycji sprzecznych z polskim prawem [rozwiązanie: wszystkie-media]
- rozpowszechniać audycje oświatowe dla szkół [rozwiązanie: Mediapubliczne]
- rozpowszechniać audycje wyborcze [rozwiązanie: Mediapubliczne]
- służyć kształtowaniu postaw prozdrowotnych [rozwiązanie: Mediapubliczne]
- audycje powinny szanować przekonania religijne odbiorców [rozwiązanie: wszystkie-media]

SŁOWNICZEK

- **materiał poemisyjny:** zapis audycji po jej emisji na antenie, który nadawca ma obowiązek zachować na okres 28 dni od daty emisji.
- **wydawca:** osoba lub instytucja finansująca i organizująca produkcję audycji.
- **misja:** w odniesieniu do mediów publicznych obowiązek dostarczania szerokiej widowni i poszczególnym, zdefiniowanym grupom widzów wysokiej jakości treści informacyjnych, publicystycznych, kulturalnych, rozrywkowych, edukacyjnych i sportowych. Programy w telewizji i radiofonii publicznej mają cechować się pluralizmem, bezstronnością, wyważeniem i niezależnością oraz innowacyjnością, wysoką jakością i integralnością przekazu.
- **Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji:**
- **audiodeskrypcja:** opis słowny warstwy wizualnej utworu.

CZYTELNIA

- **Dla widzów i słuchaczy**, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji [online], [dostęp: 15.02.2013], Dostępny w Internecie: <http://www.krrit.gov.pl/dla-abonentow-i-konsumentow/>.

Tekst: Joanna Ruta Baranowska, scenariusz: Weronika Paszewska, konsultacja merytoryczna: Ewa Murawska-Najmiec. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/kontrola-radiofonii-i-telewizji/>.

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Cyfrowa Przyszłość, dofinansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Podstawa programowa:

Wiedza o społeczeństwie, III poziom edukacyjny

Cele kształcenia

IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.

V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.

Treści nauczania

Udział obywateli w życiu publicznym

Środki masowego przekazu.

Nowa podstawa programowa:

Wiedza o społeczeństwie, IV-VIII klasa

Treści nauczania

Uczeń przedstawia funkcje i rodzaje środków masowego przekazu; wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa.

Uczeń uzasadnia potrzebę przestrzegania zasad etycznych w życiu publicznym; rozpoznaje przejawy ich łamania i podaje skutki takich działań.

Wiedza o społeczeństwie, liceum i technikum

Treści nauczania

podaje przykłady kontroli władzy przez media; analizuje – na współczesnych przykładach – przypadki ograniczania praw mediów; wyjaśnia rolę Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji w Rzeczypospolitej Polskiej; wykazuje, że poziom krytycyzmu mediów często zależy od ich orientacji politycznej. (zakres rozszerzony)